

TARBIJAVAILDUSTE KOMISJONI OTSUS

Asja number	20-1/20-000332-007
Otsuse kuupäev	2. juuli 2020
Komisjoni koosseis	Esimees Alar Urm, liikmed Merike Koppel, Nele Nahkur
Tarbija	
Kaupleja	Tesla Rent OÜ, 12821392
Tarbija nõue	Tarbija nõude on 1000 EUR tagastamine ning esitatud arve 550 euro nõudes tühistamine.
Asja läbivaatamise aeg	8. juuni 2020

Resolutsioon:

Rahuldada avaldus.

Kauplejal puudus alus nõuda tarbijalt lisaks rendisummale täiendavalt leppetrahvi summas 1550 eurot, tasumist.

Asjaolud:

Tarbija kaebuse kohaselt rentis tarbija ajavahemikul 09.-10.11.2019 OÜ-lt Tesla Rent sõiduki „The car Tesla Model“ K90D, 4808SH rendimaksumusega EUR 199. Tarbija tasus EUR 1000 deposiiti sõiduki võimalike kahjude tekitamise eest. Tarbija ei tekitanud sõidukile kahjustusi, küllaga ei tagastanud Kaupleja tarbijale deposiiti. Kaupleja kontakteerus tarbijaga hiljem kirjalikult selgitades, et tarbija on rikkunud rendilepingut ületades korduvalt sõidukiirust.

Lisaks esitaks Kaupleja tarbijale täiendava arve summas EUR 550. Tarbija nõudeks on EUR 1000 tagastamine ning EUR 550 arve tühistamine.

Kaupleja seisukoht:

Kaebaja ületas 10.11.2019 kiirust kaheksal korral – 90 km/h alal olid Kaebaja maksimaalsed kiirused 142, 151 ja 154 km/h. Seega ületas Kaebaja seadusega ja Lepinguga lubatud sõidukiirust kuni 64 km/h, mille ees nõudis Tesla Rent Lepinguga ettenähtu leppetrahvi kokku summas EUR 1550.1 Tesla Rent tasaarvestas EUR 1000 leppetrahvist tagatisrahaga ja 21.11.2019 esitas ülejäänud osas (EUR 550) Kaebajale arve nr 2740.

Kaebaja ei ole kiiruseületamisi kordagi eitanud, kuid ta on seisukohal, et tarbijaga sõlmitud lepingus ei ole selline leppetrahvi nõue õiguspärane ning nõuab tagatisraha summas EUR

1000 tagastamist ja leppetrahvi osas tehtud arve summas EUR 550 tühistamist.

Tesla Rendi leppetrahvi nõue on seaduspärane. Käesoleval juhul on leppetrahvi eesmärk ära hoida raskeid liiklusõnnetusi, mis on tingitud väga suurest kiiruse ületamisest. Lepptrahv oli selgelt sätestatud Poolte vahel sõlmitud Lepingus, Kaebaja ületas kiirust ja seega tekkis Tesla Rendil Lepingust tulenev leppetrahvi nõue. Leppetrahvi suurus on mõistlik võttes arvesse rikkumise võimalikke tagajärgi ja seaduses kehtestatud trahvimäärasid sama rikkumise korral.

VÕS § 158 lg 1 kohaselt on leppetrahv lepingus ettenähtud lepingut rikkunud lepingupoole kohustus maksta kahjustatud lepingupoolele lepingus määratud rahasumma. Leppetrahvi üks funktsioonidest on preventiivfunktsioon ehk survefunktsioon, mille eesmärk on tagada lepinguliste kohustuste täitmine ja võimalike lepingurikkumiste vältimine tulevikus. Käesoleval juhul on leppetrahvi eesmärk tagada, et rentnik ei ületaks renditud sõidukiga kiirust, kuna sõidukiirus mõjutab nii liiklusõnnetusse sattumise tõenäosust kui ka selle raskusastet.

Võlaõiguse kommenteeritud väljaandes on selgitatud, et leppetrahvi maksmise kohustuses võib kokku leppida ka teatud tegevusest hoidumise tagamiseks, nt kontoris suitsetamise keelu rikkumisel trahvi maksmise kohustus. Sellised leppetrahvid on õiguslikult siduvad ning võimaldavad esitada sissenõude kokkulepitud summa suuruses kui võimaliku varalise või mittevaralise kahju hüvitise.³ Antud juhul leppisid pooled leppetrahvis kokku kiiruse ületamisest hoidumise tagamiseks.

Asjaolu, et antud juhul on tegemist tüüptingimusega ja teiseks pooleks on tarbija ei muuda leppetrahvi kokkulepet tühiseks. VÕS § 42 lg 3 p 5 sätestab üksnes eelduse, et lepingus, mille teiseks pooleks on tarbija, on ebamõistlikult kahjustav eelkõige tüüptingimus, millega nähakse ette, et teine lepingupool peab oma kohustuse rikkumise korral maksma tingimuse kasutajale ebamõistlikult suurt leppetrahvi. Seega leppetrahvi olemasolu tüüptingimustes on lubatud, keelatud on üksnes ebamõistlikult suur leppetrahv.

Leppetrahvi suuruse vastavust mõistlikkuse põhimõttele tuleb hinnata lähtudes mh leppetrahvi eesmärgist (RKTko 3-2-1-66-05; 3-2-1-78-05).⁴ Antud juhul on leppetrahvi eesmärk kaitsta teisi liiklejaid, sõidukijuhti ennast ja sõidukit. Käesoleval juhul ületas Kaebaja kiirust rohkem kui 40 km/h koguni kaheksal korral ning suurendas sellega oluliselt liiklusõnnetusse sattumise tõenäosust, mille realiseerumisel oleksid inimesed võinud saada vigastada või surma ja sõiduk hävida või kahjustada. Eelnevat arvesse võttes ei ole kahtlust, et leppetrahv EUR 1550 on antud juhul mõistlik õiguskaitsevahend rikkumise korral.

Mõistlikkuse hindamisel võib arvesse võtta ka seaduses kehtestatud trahvimäärasid. Liiklusseaduse § 227 lg 3 sätestab, et mootorsõidukijuhi poolt lubatud suurima sõidukiiruse ületamise eest 41–60 km/h karistatakse rahatrahviga kuni 200 trahviühikut, arestiga või

sõiduki juhtimisõiguse äravõtmisega kuni 12 kuuni. Sama paragrahvi lg 4 sätestab, et mootorsõidukijuhi poolt lubatud suurima sõidukiiruse ületamise eest üle 60 km/h karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut, arestiga või sõiduki juhtimisõiguse äravõtmisega kuni 24 kuuni. Karistusseadustiku § 47 lg 1 kohaselt on trahviühik rahatrahvi baassumma, mille suurus on 4 eurot. Seega oleks liiklusseaduse vastavate sätete rikkumise eest trahv olnud kuni EUR 7200.5 Eelnev kinnitab veelgi, et leppetrahv EUR 1550 ei ole ebamõistlikult suur leppetrahv.

Seoses kiiruse mõõtmisega märgime, et Tesla Rent kasutab kiirusemõõtjat selleks, et kaitsta enda vara (ehk sõidukeid) ja teisi liiklejaid kiiruse ületamisest tekkivate võimalike kahjude eest. Seega toimub kiiruse mõõtmine Euroopa Liidu isikuandmete kaitse üldmääruse (GDPR) artikkel 6 (1) f) alusel, mis sätestab, et isikuandete töötlemine on seaduslik, kui selline töötlemine on vajalik vastutava töötleja või kolmanda isiku õigustatud huvi korral. Õigustatud huvi korral ei ole vajalik teise poole nõusolek, vaid piisab teavitusest. Käesoleval juhul on Lepingus punktis 10.5 Kaebajat kiiruse mõõtmisest teavitatud.

Tesla Rendi leppetrahvi nõue on seaduspärane ja Kaebaja avaldus Tesla Rendi vastu on alusetu.

Komisjoni põhjendus:

Pooled on sõlminud asja kasutuslepingu.

VÕS 271 kohaselt üürilepinguga kohustub üks isik (üürileandja) andma teisele isikule (üürnikule) kasutamiseks asja ja üürnik kohustub maksma üürileandjale selle eest tasu (üüri).

Poolte vahel sõlmitud leping sisaldab punkti 10 mille alapunktides on regulatsioon leppetrahvide kohta, mida rakendatakse kiiruseületamise korral.

Lepingutasu asja kasutamise eest on 199 eurot. Kiiruseületamise eest nõutav leppetrahv on 1550 eurot ja seda olukorras, kus kiiruseületamine ei kahjustatud üüritud asja ega tekitanud üürileandjale mingeid lisakulusid ega kohustusi.

Antud säte lepingus on tüüptingimus, lepingu on ette valmistanud üürileandja.

Antud lepingutingimus on üllatav, sest see ei ole kooskõlas lepingu esemega see tähendab asja kasutustasuga või asja seisundiga. Kiiruseületamisega seotud leppetrahvide suurus ning leppetrahvide regulatsioon on selline, mis võimaldab üürileandjal leppetrahvide kaudu mitmekordistada lepingu alusel saadavat tasu ning mitte tagastada lepingu sõlmimisel saadud

deposiiti.

Vastavalt VÕS § 42 lg 1 on tüüptingimus on tühine, kui see lepingu olemust, sisu, sõlmimise viisi, lepingupoolte huvisid ja teisi olulisi asjaolusid arvestades kahjustab teist lepingupoolt ebamõistlikult, eelkõige siis, kui tüüptingimusega on lepingust tulenevate õiguste ja kohustuste tasakaalu teise lepingupoole kahjuks oluliselt rikutud. Ebamõistlikku kahjustamist eeldatakse, kui tüüptingimusega kalduetakse kõrvale seaduse olulisest põhimõttest või kui tüüptingimus piirab teise lepingupoole lepingu olemusest tulenevaid õiguseid ja kohustusi selliselt, et lepingu eesmärgi saavutamine muutub küsitavaks. Tüüptingimuse tühisust ja sellega seotud asjaolusid hinnatakse lepingu sõlmimise aja seisuga.

Arvestades lepingusse võetud leppetrahvide regulatsiooni võimaldab see üürileandjal teenida olulist lisatulu ja ei ole seotud lepingu esemega - asja kasutamise ning selle eest nõutava tasuga. Arvestades, et poolte lepingu kohaselt on asja kasutustasu lepinguperioodil 199 ei ole leppetrahvide regulatsioon mõistlik.

Kaupleja seisukoha kohaselt on leppetrahv mõistlik seoses sellega, et väärteomenetluses võib nõuda leppetrahviga võrreldes suuremat trahvi. Samas ei ole tegemist väärteomenetluses nõutava trahviga vaid leppetrahviga. Väärteomenetlus võib kaasneda iga liiklusrikkumisega ja väärteokaristus ongi karistusliku ja preventiivse iseloomuga. Olukorras, kus isikul on ühe päeva jooksul kasutada auto 250 kilomeetrise kilometraazipiiranguga ei ole kiiruseületamise eest leppetrahvi nõudmine sõiduki kasutustasust kordades suuremas ulatuses proportsionaalne, kui kiiruseületamisega ei kaasne mingit varakahju üürileandjale.

VÕS § 43 lg 3 p 5 sätestab, et tüüptingimus on tühine kui sellega nähakse ette, et teine lepingupool peab oma kohustuse rikkumise korral maksma tingimuse kasutajale ebamõistlikult suurt leppetrahvi, ebamõistlikult suurt kindlaksmääratud suuruses kahjuhüvitist või muud hüvitist, või kui teiselt lepingupoolelt võetakse võimalus tõendada tegeliku kahju suurust. Antud leppetrahvi regulatsioon vastab nimetatud tühisuse alusele.

TKS § 60 lg 2 järgi kui pooled komisjoni otsusega ei nõustu ja seda ei järgi võivad nad pöörduda sama vaidluse läbivaatamiseks maakohtusse.

Alar Urm

Merike Koppel

Nele Nahkur

/allkirjastatud digitaalselt/